

Hoofdluizen

Ziektebeeld

Pediculosis capitis of hoofdluisinfestatie is het aanwezig zijn van hoofdluizen op de behaarde hoofdhuid. De infestatie veroorzaakt vaak jeuk, maar ze kan ook asymptomatisch verlopen. Vooral personen met een chronische hoofdluisinfestatie vertonen meestal weinig tot geen symptomen. De jeuk kan ook zeer uitgesproken zijn. Door krabletsels kunnen er sporadisch secundaire bacteriële infecties optreden. Soms is er een lichte zwelling van de lymfeklieren in de nek of in de hals aanwezig.

Hoofdluizen zitten bij voorkeur op warme, vochtige en donkere plaatsen zoals achter de oren, in de nek of onder de froufrou. Ze zitten meestal dicht tegen de haarwortel waardoor ze moeilijk te zien zijn. Eerder zeldzaam zitten ze ook in de wenkbrauwen, de wimpers of in een baard. Ze voeden zich verschillende keren per dag door het zuigen van kleine hoeveelheden bloed bij de gastheer. Een immunologische reactie op het speeksel dat vrijkomt bij het zuigen van bloed en op de faeces van de luis, veroorzaakt jeuk.

Hoofdluizen zijn niet verantwoordelijk voor de verspreiding van andere ziekten.

Incubatieperiode

Na de transmissie duurt het enkele weken eer de immunologische reactie en dus ook de jeuk optreedt.

Levenscyclus

Een cyclus van eitje (neet met larve) tot eitje duurt gemiddeld 3 weken.

De ontwikkeling van larve tot nimf duurt 7 tot 10 dagen, op dat moment breekt de nimf uit de neet.

De ontwikkeling van nimf tot volwassen luis duurt 1 tot 2 weken.

Enkel volwassen luizen kunnen eitjes leggen.

Ziekteverwekker

De hoofdluis of *Pediculus humanus capitis* is een insect dat behoort tot de orde van de *Phthiraptera* en de familie van de *Anoplura*.

De levenscyclus van een luis bestaat uit drie stadia, namelijk larve, nimf en luis. De eitjes van een luis, de larven in hun neet, zijn ovaalvormig en ongeveer 0,8 mm groot. Vrouwelijke luizen plakken hun eitjes 3 tot 4 mm boven de hoofdhuid op een haarschacht. In de neet ontwikkelt de larve zich tot nimf. De nimf breekt uit de neet. De lege neten blijven achter op de haarschacht. Nimfen zien eruit als volwassen luizen, maar ze zijn kleiner. De nimfen groeien vervolgens uit tot volwassen luizen. Vrouwelijke luizen leggen tot 8 neten per dag. Een luis heeft zes poten en is grijs-wit van kleur. Bij personen met donker haar, zijn de luizen

meestal ook donkerder. Een luis overleeft tot dertig dagen. Zonder bloedmaaltijden sterft een luis na twee dagen.

Voorkomen

Wereldwijd voorkomen. De incidentie van infestatie met hoofdluizen wordt geschat op 6 tot 12 miljoen kinderen per jaar wereldwijd.

Hoofdluizen komen zeer frequent voor. De aanwezigheid van hoofdluizen is het meest frequent bij kleuters en kinderen van lagere schoolleeftijd. Ze vormen een frequent voorkomend probleem in het basisonderwijs.

De aanwezigheid van hoofdluizen heeft niets met hygiëne te maken.

Reservoir

De mens is het enige reservoir.

Transmissie

Hoofdluizen worden vooral overgedragen via direct hoofd-hoofdcontact.

Transmissie via indirect contact door het gemeenschappelijk gebruik van bijvoorbeeld haarborstels, mutsen, sjaals, hoofddeksels, handdoeken, bedlinnen of knuffels is weinig frequent, maar niet onmogelijk.

Luizen kunnen in theorie ook overgaan van kleding op kleding indien deze kledij dicht bij elkaar hangt, maar ook deze transmissieroute is weinig relevant in vergelijking met hoofd-hoofdcontact.

Experimenten tonen aan dat luizen overleven in (zwembad)water, maar dat transfer tijdens het zwemmen heel onwaarschijnlijk is gezien luizen bij onderdompeling zich onmiddellijk stevig vastklampen en niet loslaten tot kort na de onderdompeling.

Besmettelijke periode

Een persoon kan luizen doorgeven zolang er in het haar luizen of levende neten aanwezig zijn. De jongste nimfen zijn redelijk immobiel en gaan niet gemakkelijk over naar een andere gastheer. Neten kunnen in theorie loskomen van het haar en nadien kan de uitgebroken nimf op zoek gaan naar een nieuwe gastheer. In de praktijk is deze kans echter zeer klein: larven hebben een voldoende hoge temperatuur en luchtvochtigheid nodig om te kunnen overleven en nimfen hebben snel na het uitbreken bloed nodig.

Luizen kunnen tot 2 dagen buiten de gastheer overleven, maar transmissie via indirecte weg is weinig frequent.

Vatbaarheid

Hoofcontact met een persoon met hoofdluizen is de belangrijkste risicofactor. Hoofdluizen worden het gemakkelijkst doorgegeven wanneer veel mensen dichtbij elkaar zijn, zoals in klassen of andere groepen en in gezinnen met meerdere kinderen. Kleuters en lagere schoolkinderen hebben de grootste kans om luizen te krijgen.

De haarstructuur speelt mogelijk ook een rol. Hoofdluizen worden minder frequent gevonden bij kinderen van Afrikaanse oorsprong.

Bij slechte hygiënische omstandigheden is er een grotere kans op een ernstig verloop omdat dergelijke omstandigheden frequenter aanleiding geven tot een bacteriële surinfectie.

Immunitet

Er wordt geen immunitet opgebouwd. Er is ook geen vaccin beschikbaar.

Diagnose

De diagnose van hoofdluizen gebeurt door het aantonen van levende luizen.

Luizen zijn zichtbaar met het blote oog, maar ze zijn moeilijk te zien omdat ze zich goed verbergen en zich zeer snel voortbewegen naar donkere plaatsen.

Het aantonen van levende luizen kan het best gebeuren door middel van nat kammen van de haren met een luizenkam. Dit noemt men de nat-kam-test. De haren worden vooraf gewassen met een gewone shampoo en gespoeld. Vervolgens brengt men een crèmespoeling aan in de natte haren en kamt men met een gewone kam alle knopen uit de haren. Nadien moet men systematisch kammen met een luizenkam van het ene oor naar het andere oor en van achter naar voor. Inspectie achter de oren en in de nek is zeer belangrijk. De luizenkam moet goed tegen de hoofdhuid aangedrukt worden. Men veegt de luizenkam na elke kambeweging af op wit keukenpapier om te kijken of er luizen aanwezig zijn. Na het kammen spoelt men de crèmespoeling uit. Men kamt de haren opnieuw, eerst met een gewone kam, daarna met de luizenkam. Nu kamt men van voor naar achter. De luizenkam wordt opnieuw na elke kambeweging afgeveegd op wit keukenpapier.

Het onderscheid tussen neten met een levende larve erin, neten met een dode larve erin en lege neten is niet altijd gemakkelijk te zien, daarom wordt het aantonen van 'levende' neten niet als diagnostisch beschouwd. De vrouwelijke luis plakt haar eitjes meestal 3-4 mm van de hoofdhuid op een haarschacht vast. Het duurt 1-2 weken vooraleer een nimf uitkomt. De neten groeien met het haar mee. Een haar groeit ongeveer 1cm per maand. Hoe verder de neet zich van de hoofdhuid bevindt, hoe meer kans dat ze leeg is. Neten moeten ook gedifferentieerd worden van hoofdros.

Behandeling

Een behandeling mag enkel ingesteld worden wanneer levende luizen werden gevonden.

Er zijn verschillende behandelingsmogelijkheden. Buiten kaalscheren, is **geen enkele behandeling 100% doeltreffend bij iedereen**. Bij de keuze van een behandeling moet rekening gehouden worden met de voor- en de nadelen ervan en met de kenmerken en wensen van de leerling met luizen en zijn/haar ouders.

Om herinfestatie tegen te gaan, kan een behandeling gecombineerd worden met desinfectie van hoofddekzels, kledij, handdoeken, kussenslopen en knuffels (zie verder 'Bijkomende hygiënemaatregelen' voor meer uitleg).

Falen van de behandeling komt frequent voor. Een correct gebruik van het gekozen product of een correcte toepassing van de nat-kam-methode is zeer belangrijk. Resistentie aan pediculiciden is een andere reden voor het mislukken van een behandeling. Wanneer er na een behandeling nog luizen gevonden worden, kan ook een herinfestatie opgetreden zijn. **Behandel** om dit te vermijden **altijd alle gezinsleden met luizen op hetzelfde moment**. Jeuk alleen is geen teken van een mislukte behandeling. Jeuk kan na een succesvolle behandeling nog een tijdje aanwezig blijven.

1. Topische middelen

Pediculiciden

Een pediculicide is een insecticide dat een toxisch effect uitoefent op het centraal zenuwstelsel van de luis. Pediculiciden doden naast luizen ook in meer of mindere mate larven (in de eitjes).

Volgende producten worden als **doeltreffend** beschouwd:

- malathion 0,5% lotion (Prioderm®, Radikal®)
- permethrine 1% lotion (Nix® Crème Rinse)
- depallethrine 0,66% + piperonylbutoxide 2,64% spray (Para® Spray)

Naast deze bewezen doeltreffende pediculiciden zijn in België ook nog volgende middelen beschikbaar:

- malathion 0,5% + permethrine 1% + piperonylbutoxide 4% spray (Para Plus®)
- depallethrine 1% + piperonylbutoxide 4,4% shampoo (Para® Shampoo)

De **combinatie** van malathion en permethrine wordt echter **niet aanbevolen** omwille van het **risico op resistentieontwikkeling**. Het gebruik van **shampoos** wordt **afgeraden**, omdat door verdunning met water de concentratie van het product daalt. Hierdoor verliest het product aan werkzaamheid en verhoogt het risico op resistentieontwikkeling.

Voordelen

- Pediculiciden hebben hun doeltreffendheid - in afwezigheid van resistentie - al vaak bewezen.
- Snelle behandelingsmethode

Nadelen

- Er bestaat **resistentie** tegen pediculiciden in bepaalde regio's zoals de VS, Groot-Brittannië en Frankrijk. Vermoedelijk is er ook resistentie in België, maar hierover zijn geen gegevens gekend. Resistentie leidt tot falen van de behandeling.
- Pediculiciden kunnen **nevenwerkingen** veroorzaken zoals jeuk en irritatie van de hoofdhuid. Contact met de ogen en de slijmvliezen moet altijd vermeden worden. Niet gebruiken op beschadigde huid. Het gebruik van deze middelen is niet aangewezen bij kinderen onder de zes tot twaalf maanden, bij zwangere vrouwen en tijdens lactatie.
- Pediculiciden zijn **ontvlambaar** door de aanwezigheid van isopropylalcohol (Nix® Crème Rinse, Prioderm®, Radikal®) of gezuiverde petroleum (Para® Spray). Gebruik deze producten niet in de buurt van een warmtebron (geen haardroger gebruiken, niet roken) en dek het hoofd na applicatie van het product niet af. Gebruik de producten enkel in een lokaal met goede verluchting. **Niet gebruiken bij astmapatiënten.**
- Kostprijs.

Toepassing

Het pediculicide wordt een eerste keer gebruikt bij aanvang van de therapie. Meestal wordt aangeraden de toepassing van het product te herhalen na 7 dagen. Wij raden aan om hetzelfde middel enkel opnieuw te gebruiken wanneer men na één week nog levende luizen vindt met de nat-kam-test. Het is belangrijk om hetzelfde middel te gebruiken om het risico op resistentieontwikkeling te verminderen. Indien men na een tweede applicatie van het pediculicide nog steeds levende luizen kan aantonen, moet de mogelijkheid van resistentie overwogen worden en kan men overschakelen op een andere behandelingsmethode.

Middelen met een fysische werking

Deze middelen hebben een fysisch werkingsmechanisme (uitdroging en/of verstikking) en zijn dus niet neurotoxisch.

Het meeste onderzoek werd verricht naar dimeticone 4% (in België beschikbaar als Silikom®).

Voordelen

- De doeltreffendheid wordt als voldoende bewezen beschouwd.
- Men verwacht geen optreden van resistentie.
- Snelle behandelingsmethode.

Nadelen

- **Ontvlambaar:** gebruik deze producten niet in de omgeving van een warmtebron (geen haardroger, niet roken).
- **Nevenwerkingen** kunnen optreden zoals schilfering van de hoofdhuid, jeuk en irritatie rond de ogen. Niet gebruiken op beschadigde huid. Te vermijden bij kinderen jonger dan 6 maanden.
- **Geen gegevens** over gebruik bij **astmapatiënten.**
- Kostprijs

Een ander middel met een fysisch werkingsmechanisme bevat 50% isopropylmyristaat in cyclometicone (in België: Resultz®). Op dit moment vinden we te weinig klinische studies

terug die dit product ondersteunen om het te kunnen aanraden. Op basis van het werkingsmechanisme kunnen we wel vermoeden dat het een doeltreffend product is.

Essentiële oliën en plantenderivaten

Er zijn planten die stoffen produceren met insectenwerende eigenschappen. In de strijd tegen hoofdluizen werden verschillende ‘natuurlijke’ producten ontwikkeld op basis van deze eigenschappen. Verschillende van deze producten vertonen werkzaamheid in laboratoriumtesten, maar er bestaan geen klinische studies. Omdat het geen geneesmiddelen zijn, is er veel minder controle op dit soort producten. Werkzaamheid en veiligheid werden dus niet aangetoond bij mensen. Tea tree olie bijvoorbeeld heeft een werkingsmechanisme dat vergelijkbaar is met dat van malathion. Natuurlijke producten zijn niet per definitie synoniem van veilige producten.

Zolang de **doeltreffendheid** en de **veiligheid** van deze producten **niet werd aangetoond** in wetenschappelijke studies, kunnen ze **niet aangeraden** worden.

2. Mechanische methodes

De nat-kam-methode

De nat-kam-methode is een behandelingsmethode waarbij geen gebruik gemaakt wordt van topische middelen, tenzij conditioner. De methode bestaat uit het herhalen van de nat-kam-test om de drie tot vier dagen gedurende twee weken. Op die manier worden pas uitgebroken nimfen tijdig uitgekamd. Tijdens de vierde kambeurt worden de nimfen verwijderd die uit de laatst gelegde neten gekomen zijn. Een controle met de nat-kam-test enkele dagen later leert of de behandeling effectief was. Als er toch nog luizen worden gevonden, moet de nat-kam-methode twee weken verder gezet worden.

Voordelen

- **Geen nevenwerkingen.**
- **Lage kostprijs.**
- **Geen resistentie.**
- **Doeltreffendheid** werd wetenschappelijk bewezen, succespercentages zijn echter wisselend.

Nadelen

- **Arbeidsintensief.**
- Moet correct uitgevoerd worden om doeltreffend te zijn.

Andere methodes

Er zijn andere mechanische behandelingsmethodes, zoals de elektrische luizenkam, de luizenvanger/luizenstofzuiger of een behandeling met warme lucht. Deze methodes werden **onvoldoende wetenschappelijk onderzocht** en kunnen dan ook niet aangeraden worden.

3. Orale middelen

Ivermectine

Ivermectine is een neurotoxisch geneesmiddel dat (niet in België) geregistreerd is voor de behandeling van worminfecties. Uit studies blijkt dat ivermectine werkzaam is tegen hoofdluizen. Orale medicatie wordt echter niet aangeraden in de behandeling van luizen wegens een te groot risico op nevenwerkingen en de beschikbaarheid van alternatieven.

Preventie

Er is geen vaccinatie tegen hoofdluizen mogelijk.

Er zijn wel enkele algemene preventieve maatregelen die men kan toepassen om de kans op overdracht van luizen te verminderen:

- hoofd-hoofdcontact moet te allen tijde vermeden worden;
- kapstokken zouden minstens 15 cm uit elkaar moeten hangen en overvolle kapstokken moeten vermeden worden;
- gemeenschappelijk gebruik van bijvoorbeeld haarborstels, mutsen, sjaals, hoofddeksels, handdoeken, bedlinnen of knuffels moet vermeden worden.

De educatie van leerlingen, ouders, leerkrachten en verzorgers over de diagnose, de behandeling en de preventieve maatregelen is zinvol.

Motiveer scholen om een schoolbeleid rond hoofdluizen uit te werken. Lees hierover meer in het hoofdstuk '[Schoolbeleid hoofdluizen](#)'.

De doeltreffendheid en de kosteneffectiviteit van het regelmatig screenen van schoolkinderen op hoofdluizen en neten is niet bewezen.

De haren overvloedig wassen als preventiemaatregel is niet zinvol.

Het preventief gebruik van hoofdluismiddelen heeft geen enkel nut en wordt afgeraden om resistentieontwikkeling te voorkomen.

Maatregelen naar aanleiding van een geval

Melding:

Geen.

Gevalsopsporing:

Bronopsporing is niet eenvoudig omdat er vaak asymptomatische dragers zijn.

Contactonderzoek is steeds vereist. Indien er meerdere gevallen binnen een groep of een klas zijn, moeten alle kinderen binnen deze groep of klas grondig nagekeken worden met de natkam-test.

Maatregelen te nemen door de CLB-arts:

- Uitsluiting van school: De aanwezigheid van luizen is niet schadelijk. Kinderen met luizen moeten dan ook nooit thuis blijven van de school. Er zijn ook veel asymptomatische dragers. Er is bovendien geen evidentie beschikbaar dat uitsluiting van school doeltreffend is.
- Aan ouders wordt best aangeraden om bij vaststelling van luizen bij hun kind steeds de leerkracht, de school of de CLB-arts op te hoogte te brengen. [Zie voorbeeldbrieven](#). [Zie infofolder](#).
- Informeren van ouders, medeleerlingen en personeel over de diagnose en de behandelingsmethode indien er in een klas een kind gesignaleerd wordt met luizen. Bij de ouders van het indexkind moet men aandringen op een behandeling indien deze nog niet werd ingesteld. Aan de andere ouders wordt het advies gegeven om hun kind te controleren op luizen met de nat-kam-test en zo nodig te behandelen. Ouders informeren dat bij de aanwezigheid van luizen bij een kind ook de andere gezinsleden moeten nagekeken worden en zo nodig behandeld moeten worden. Het is van groot belang dat iedereen die luizen heeft binnen eenzelfde klas en binnen eenzelfde gezin gelijktijdig behandeld wordt. [Zie voorbeeldbrieven](#).
- Bij de aanwezigheid van luizen in een klas is het belangrijk om extra aandacht te hebben voor het gebruik van de kapstokken. Overvolle kapstokken moeten dan zeker vermeden worden. Indien dit niet mogelijk is, kunnen kinderen hun jas, muts en sjaal best afzonderlijk in een eigen plastic zak bewaren. Er bestaan ook zogenaamde “luizententjes” om over de jas te hangen.

Chemoprofylaxe:

Geen.

Pediculiciden mogen nooit als profylaxe gebruikt worden. Luizen zijn niet schadelijk voor de mens, maar pediculiciden hebben wel nevenwerkingen. Het preventief gebruik van deze middelen is daarom onverantwoord. Preventief gebruik kan bovendien leiden tot resistentie.

Bijkomende hygiënemaatregelen:

Kammen en haarborstels moeten na elk gebruik bij een kind met hoofdluizen geweekt worden in water van 60°C, dit gedurende 5 minuten. Ze kunnen ook gedesinfecteerd worden met een alcoholoplossing van 70% of geweekt worden in een pediculicide.

Bij hardnekkige epidemieën en in geval van haardgezinnen kan desinfectie zinvol zijn om herinfectie te vermijden. Kledij, handdoeken, beddengoed en knuffels die tot 48 uur voor de start van een behandeling gebruikt werden, moeten gewassen worden op 60°C. Na één week dient opnieuw alles op 60°C gewassen te worden. Materialen die niet in de wasmachine mogen, kunnen ook buiten gelucht worden gedurende 48 uur, in de diepvriezer op -18°C geplaatst worden gedurende 24 uur of in een afgesloten plastic zak bewaard worden gedurende twee weken.

Chemoprophylaxe:

Zie Behandeling.

Een behandeling is aangewezen bij een positieve tuberculinetest na contact met een besmettingsbron.

Kinderen jonger dan 5 jaar en immuungecompromitteerden uit de onmiddellijke omgeving van een besmettelijke patiënt moeten altijd behandeld worden ongeacht het resultaat van de tuberculinetest omwille van het hoge risico op de ontwikkeling van actieve tuberculose.

Bijkomende hygiënemaatregelen:

Geen.

Een goede [hoest-, snuit- en nieshygiëne](#) en een goede [handhygiëne](#) zijn altijd belangrijk in de preventie van overdracht van besmettelijke ziekten.

Extra literatuur:

Hoge Gezondheidsraad. BCG Vaccinatie tegen Tuberculose (juni 2002) (HGR 5231).

Beschikbaar op:

https://portal.health.fgov.be/pls/portal/docs/PAGE/INTERNET_PG/HOMEPAGE_MENU/ABOUTUS1_MENU/INSTITUTIONSAPPARENTEES1_MENU/HOGEGEZONDHEIDSRAAD1_MENU/ADVIEZENENAANBEVELINGEN1_MENU/ADVIEZENENAANBEVELINGEN1_DOCS/5231_BCG_NL2002.PDF

VRGT. Gerichte opsporing en behandeling van latente tuberculose-infectie. Beschikbaar op:

<http://www.vrgt.be/uploads/documentenbank/c4d70b10d8a40db8a94189b949f54fd8.pdf>

VRGT. Richtlijnen voor de tuberculosebestrijding bij asielzoekers (en contacten).

VRGT. Tuberculoseregister België 2006. Beschikbaar op:

<http://www.vrgt.be/tuberculose/downloads/registers>

Hoofdluizen – Informatiebrief ouders

KORTE VERSIE

VOOR MEER INFORMATIE ZIE VERDER: LANGE VERSIE

Beste ouders,

Controleer regelmatig de hoofdharen van je kind op luizen. **Verwittig** altijd de school of het CLB wanneer je luizen hebt gevonden bij je kind.

Hoe vind je luizen?

Doe de nat-kam-test.

Wat moet je doen wanneer je luizen of luizeneitjes ziet?

- **Luizen:** behandel de haren.
- **Luizeneitjes (neten) en geen luizen:** behandeling is niet nodig, maar doe wel de nat-kam-test elke week verder.

Hoe behandel je de haren?

Met de nat-kam-methode OF met een hoofdluismiddel

- **Nat-kam-methode:**
Dit is de nat-kam-test om de 3 tot 4 dagen gedurende 2 weken.
- **Hoofdluismiddel:**
Vraag uw apotheker om advies.

NAT-KAM-TEST

1. Was de haren met een gewone shampoo.
2. Spoel de shampoo uit de haren, droog de haren niet af.
3. Breng overvloedig crèmespoeling aan op de natte haren.
4. Kam alle knopen uit de haren met een gewone kam.
5. Kam nu systematisch de haren met een luizenkam van achter naar voor, dus van de nek naar het voorhoofd (hoofd voorover). Begin aan het ene oor en schuif na elke kambeweging op naar het andere oor. Kijk vooral goed achter de oren en in de nek. Druk de luizenkam goed tegen de hoofdhuid aan.
6. Veeg de luizenkam na elke kambeweging af op een stuk wit keukenpapier om te kijken of er luizen aanwezig zijn. Indien nodig, kunnen de luizen met een tandenstoker uit de kam gehaald worden.
7. Spoel de crèmespoeling uit de haren, droog de haren niet af.
8. Kam de haren opnieuw met een gewone kam naar achter.
9. Kam de haren een tweede keer systematisch met de luizenkam, deze keer van voor naar achter en opnieuw van het ene oor naar het andere.
10. Veeg de luizenkam opnieuw na elke kambeweging af op een stuk wit keukenpapier.

Herhaal de nat-kam-test **elke week**.

LANGE VERSIE

VOOR DE KORTE VERSIE ZIE TERUG

Beste ouders,

Zowel de ouders, de school als het CLB dragen verantwoordelijkheid bij het voorkómen en bestrijden van overdracht van hoofdluizen. **Iedereen kan luizen krijgen.** Dit is helemaal geen schande. Overall waar kinderen samen zijn (thuis, op school, in de jeugdbeweging, sportclub, enz.) kunnen luizen worden doorgegeven.

Ook volwassenen kunnen er hebben. Het is van het grootste belang dat de aanwezigheid van luizen vroeg wordt opgespoord en behandeld. Op die manier help je niet alleen je eigen kind, maar ook zijn of haar omgeving (gezinsleden, klasgenoten, vrienden). Enkel als we allen samenwerken, kunnen we de luis uit de school bannen.

Daarom vragen we de hoofdharen van **je kind regelmatig te controleren op luizen.** Verwittig altijd de school of het CLB wanneer je luizen hebt gevonden bij je kind.

Je kunt luizen het best opsporen met **de nat-kam-test.** Een test die bij de **wekelijkse** wasbeurt kan toegepast worden.

Hoe zien luizen eruit?

De hoofdluis is een langwerpige, vleugelloos insectje, dat leeft in het haar van de mens. Jonge luisjes zie je amper, volwassen luizen worden 2 tot 4 millimeter lang. De kleur varieert van lichtgrijs tot bruin. Neten zijn de eitjes van de luis. Ze lijken op langwerpige pareltjes en zijn soms moeilijk te onderscheiden van schilfertjes. In tegenstelling tot gewone schilfertjes zitten ze stevig vastgehecht aan de haren. De luis legt haar eitjes dicht bij de hoofdhuid.

Hoe krijg je ze?

Luizen kunnen niet springen of vliegen. Ze kruipen van de ene haardos naar de andere op het ogenblik dat twee hoofden nauw in contact komen, bijvoorbeeld bij het spelen of knuffelen. Heel uitzonderlijk kan een luis in een muts, op een sjaal, een kam of een borstel verzeild geraken. Bij gezamenlijk gebruik kan het ongewenste bezoek in een andere haardos belanden.

Hoe vind je ze?

Een eerste signaal is dikwijls kriebel en jeuk in de haren, maar niet altijd. Het aantonen van de aanwezigheid van luizen gaat het best met behulp van de **NAT-KAM-TEST** (zie korte versie). Hiervoor heb je nodig: shampoo, crèmespoeling, wit keukenpapier of een servet en een luizenkam. Een goede luizenkam heeft fijne tanden die 0,2 tot 0,3 mm van elkaar staan, de tanden moeten op doorsnede hoekig zijn, bv. ruitvormig of rechthoekig. Luizen zijn het best te zien op een luizenkam met een lichte kleur.

Wat te doen in geval van luizen of neten?

Enkel bij het aantonen van luizen moet er behandeld worden. Wanneer enkel neten gezien worden, moet de nat-kam-test zeker elke week herhaald worden.

Kijk ook alle gezinsleden (broers, zussen of ouders) na. Verwittig grootouders, goede vriendjes, onthaalmoeder, ... Ook bij hen is behandeling enkel nodig indien luizen gevonden worden. Bij twijfel kan je raad vragen aan de CLB-arts of -verpleegkundige.

Men kan behandelen met de nat-kam-methode of met een hoofdluismiddel.

NAT-KAM-METHODE

De nat-kam-methode verloopt volgens dezelfde 10 stappen van de nat-kam-test.

Je moet de nat-kam-methode 2 maal per week gedurende 2 weken toepassen, dus om de 3 tot 4 dagen. Als je bij de laatste kambeurt nog luizen vindt, moet je de behandeling verder zetten, best nog eens 2 weken, om de 3 tot 4 dagen. Eventueel kan een behandeling met hoofdluismiddelen toegevoegd worden. Je kan hierover overleggen met een arts.

Door deze methode goed uit te voeren kunnen alle luizen die op dat moment in de haren zitten, verwijderd worden. Deze luizen kunnen alvast geen eitjes meer leggen. Door de nat-kam-methode te herhalen en lang genoeg vol te houden, worden nieuwe luizen, die bij een vorige kambeurt nog in hun eitje zaten, ook weggekamd.

HOOFDLUISMIDDELEN

Er zijn verschillende soorten hoofdluismiddelen (“luizenshampoos”) beschikbaar. Koop een hoofdluismiddel steeds bij een apotheker. Vraag naar voldoende uitleg bij het gebruik van het product.

Gebruik het hoofdluismiddel eenmalig. Herhaal de behandeling als je na één week nog levende luizen vindt met de nat-kam-methode. Gebruik dan hetzelfde middel een tweede keer. Wanneer je na een tweede toepassing van hetzelfde hoofdluismiddel nog steeds levende luizen vaststelt, kan je best overschakelen op een andere behandelingsmethode.

Opgelet: hoofdluismiddelen kunnen nevenwerkingen veroorzaken zoals jeuk en irritatie van de hoofdhuid. Vermijd contact met de ogen en de slijmvliezen. Gebruik deze middelen niet bij kinderen jonger dan zes maanden, bij zwangere vrouwen of bij vrouwen die borstvoeding geven.

Kammen en haarborstels moeten na elk gebruik geweekt worden in water van 60°C, dit gedurende 5 minuten.

Behandel alle gezinsleden die besmet zijn met luizen gelijktijdig.

En verder?

Na een volledige behandeling zijn de luizen weg. Dode neten kunnen lang in het haar kleven. Ze zijn doffer van kleur dan levende neten en verder van de hoofdhuid verwijderd. Het verschil is moeilijk te zien. Blijf je na een week kammen luizen vinden, dan wijst dit op het mislukken van de behandeling of herbesmetting. Vraag in dit geval advies aan de huisarts, aan de CLB-arts of CLB-verpleegkundige.

Bij hardnekkige aanwezigheid van luizen kan ontsmetting zinvol zijn om herbesmetting te vermijden. Was kledij, handdoeken, beddengoed en knuffels op 60°C. Herhaal dit na één week. Materialen die niet in de wasmachine mogen kan je ook buiten luchten gedurende 48 uur, in de diepvriezer plaatsen op -18°C gedurende 24 uur of in een afgesloten plastic zak bewaren gedurende twee weken.

Maak er **geen geheim of taboe** van; als jouw kind luizen heeft zijn er beslist nog andere kinderen met luizen. **Meld** het dan ook aan de schooldirectie, de CLB-arts of CLB-verpleegkundige.

Nog een tip: maak er een gewoonte van de haren van je kinderen elke week na te kijken.

Voor **verdere vragen** kan je steeds terecht bij het **CLB** op het nummer...

Met vriendelijke groeten,
De CLB-arts

Hoofdluizen – Brief ouders – melding luizen op school

KORTE VERSIE

VOOR MEER INFORMATIE ZIE ANDERE ZIJDE

Beste ouders,

Er zijn opnieuw **luizen op school**.

Daarom vragen we de hoofdharen van **je kind vandaag nog te controleren op luizen**.

Hoe vind je luizen?

Doe de nat-kam-test.

Wat moet je doen wanneer je luizen of luizeneitjes ziet?

- **luizen:** behandel de haren.
- **luizeneitjes (neten) en geen luizen:** behandeling is niet nodig, maar doe wel de nat-kam-test elke week verder.

Hoe behandel je de haren?

Met de nat-kam-methode OF met een hoofdluismiddel

- **Nat-kam-methode:**
Dit is de nat-kam-test om de 3 tot 4 dagen gedurende 2 weken.
- **Hoofdluismiddel:**
Vraag uw apotheker om advies.

NAT-KAM-TEST

1. Was de haren met een gewone shampoo.
2. Spoel de shampoo uit de haren, droog de haren niet af.
3. Breng overvloedig crèmespoeling aan op de natte haren.
4. Kam alle knopen uit de haren met een gewone kam.
5. Kam nu systematisch de haren met een luizenkam van achter naar voor, dus van de nek naar het voorhoofd (hoofd voorover). Begin aan het ene oor en schuif na elke kambeweging op naar het andere oor. Kijk vooral goed achter de oren en in de nek. Druk de luizenkam goed tegen de hoofdhuid aan.
6. Veeg de luizenkam na elke kambeweging af op een stuk wit keukenpapier om te kijken of er luizen aanwezig zijn. Indien nodig, kunnen de luizen met een tandenstoker uit de kam gehaald worden.
7. Spoel de crèmespoeling uit de haren, droog de haren niet af.
8. Kam de haren opnieuw met een gewone kam naar achter.
9. Kam de haren een tweede keer systematisch met de luizenkam, deze keer van voor naar achter en opnieuw van het ene oor naar het andere.
10. Veeg de luizenkam opnieuw na elke kambeweging af op een stuk wit keukenpapier. Herhaal het nat-kammen van de haren met crèmespoeling **elke week**.

ANTWOORDSTROOK

Naam ouder, voogd:.....

Naam en voornaam (kind):.....Klas:.....

We hebben luizen gevonden, de **luizenbehandeling** werd **gestart** op (datum)

De methode van behandeling:

- Met de nat-kam-methode
- Met een hoofdluismiddel (naam product):

We hebben geen luizen gevonden

Datum van ondertekening:

Handtekening:

Update maart 2011

LANGE VERSIE

VOOR DE KORTE VERSIE ZIE ANDERE ZIJDE

Beste ouders,

Er zijn opnieuw **luizen op school**.

Daarom vragen we de hoofdharen van **je kind vandaag nog te controleren op luizen**.

Je kunt luizen het best opsporen met de **nat-kam-test** (zie hoger). Een test die bij de wekelijkse wasbeurt kan toegepast worden.

Wat moet je doen wanneer je luizen of neten vindt?

- **Behandel alleen bij levende luizen.** Wanneer je alleen neten ziet, moet je niet behandelen, maar wel de nat-kam-test elke week herhalen. Vraag raad aan je huisarts of op het CLB wanneer je niet zeker bent of je kind luizen heeft of niet.
- Kijk ook **alle gezinsleden** (broers, zussen of (groot)ouders) na. Verwittig grootouders, goede vriendjes, onthaalmoeder, ... Ook bij hen is behandeling alleen nodig wanneer er luizen gevonden worden. **Behandel** alle gezinsleden met luizen **op hetzelfde moment**.
- Behandel met de **nat-kam-methode** of met een **hoofdluismiddel**.

NAT-KAM-METHODE

- Herhaal de nat-kam-test 2 maal per week gedurende 2 weken, dus om de 3 tot 4 dagen.
- Doe nog 2 weken verder met de behandeling om de 3 tot 4 dagen, wanneer je bij de laatste kambeurt nog luizen vindt.

HOOFDLUISMIDDELEN

- Koop een hoofdluismiddel ("luizenshampoo") steeds bij een apotheker. Vraag naar voldoende uitleg bij het gebruik van het product.
- Gebruik het hoofdluismiddel 1 keer. Herhaal de nat-kam-test na één week en herhaal de behandeling wanneer je dan nog levende luizen vindt. Gebruik hiervoor hetzelfde product. Vraag raad aan je huisarts of op het CLB, wanneer je daarna nog steeds levende luizen vindt.

En verder?

- Maak er **geen geheim of taboe** van; als jouw kind luizen heeft, zijn er ook nog andere kinderen met luizen. **Meld** het dan ook aan de schooldirectie, de CLB-arts of CLB-verpleegkundige.
- Nog een tip: maak er een gewoonte van de haren van je kind elke week na te kijken.

Voor **verdere vragen** kan u steeds terecht bij het **CLB** op het nummer...

Met vriendelijke groeten,
de CLB-arts

Hoofdluizen – Brief ouders – controle CLB

KORTE VERSIE

VOOR MEER INFORMATIE ZIE ANDERE ZIJDE

Beste ouders,

Er zijn luizen op school. Bij een controle van de haren van alle kinderen van de klas door het CLB-team op/...../..... vonden we bij

luizen neten, maar geen luizen geen luizen of neten.

Wat moet je doen wanneer je luizen of luizeneitjes ziet?

- **luizen:** behandel de haren. **Geef morgen de antwoordstrook af in de klas.**
- **luizeneitjes (neten) en geen luizen:** behandeling is niet nodig, maar doe wel de nat-kam-test elke week verder.

Hoe behandel je de haren?

Met de nat-kam-methode OF met een hoofdluismiddel

- **Nat-kam-methode:**
Dit is de nat-kam-test om de 3 tot 4 dagen gedurende 2 weken.
- **Hoofdluismiddel:**
Vraag uw apotheker om advies.

NAT-KAM-TEST

1. Was de haren met een gewone shampoo.
2. Spoel de shampoo uit de haren, droog de haren niet af.
3. Breng overvloedig crèmespoeling aan op de natte haren.
4. Kam alle knopen uit de haren met een gewone kam.
5. Kam nu systematisch de haren met een luizenkam van achter naar voor, dus van de nek naar het voorhoofd (hoofd voorover). Begin aan het ene oor en schuif na elke kambeweging op naar het andere oor. Kijk vooral goed achter de oren en in de nek. Druk de luizenkam goed tegen de hoofdhuid aan.
6. Veeg de luizenkam na elke kambeweging af op een stuk wit keukenpapier om te kijken of er luizen aanwezig zijn. Indien nodig, kunnen de luizen met een tandenstoker uit de kam gehaald worden.
7. Spoel de crèmespoeling uit de haren, droog de haren niet af.
8. Kam de haren opnieuw met een gewone kam naar achter.
9. Kam de haren een tweede keer systematisch met de luizenkam, deze keer van voor naar achter en opnieuw van het ene oor naar het andere.
10. Veeg de luizenkam opnieuw na elke kambeweging af op een stuk wit keukenpapier. Herhaal de nat-kam-test **elke week**.

ANTWOORDSTROOK

Naam ouder, voogd:.....

Naam en voornaam (kind):..... Klas:.....

De **luizenbehandeling** werd **gestart** op (datum)De **methode** van **behandeling** (aankruisen wat van toepassing is):

- Met de nat-kam-methode
 Met een hoofdluismiddel (naam product):

Datum van ondertekening:

Handtekening:

Update maart 2011

LANGE VERSIE

VOOR DE KORTE VERSIE ZIE ANDERE ZIJDE

Beste ouders,

Er zijn luizen op school. Bij een controle van de haren van alle kinderen van de klas door het CLB-team op/...../..... vonden we bij

luizen neten, maar geen luizen geen luizen of neten

Bij luizen moeten de hoofdharen zo snel mogelijk behandeld worden. Gelieve morgen de **antwoordstrook** terug te bezorgen in de klas.

Wanneer er geen luizen werden gezien, is een behandeling op dit moment niet nodig. We vragen wel de hoofdharen één keer per week te controleren met de nat-kam-test.

Wat moet je doen?

- **Kijk ook alle gezinsleden (broers, zussen of (groot)ouders) na.** Verwittig grootouders, goede vriendjes, onthaalmoeder, ... Een behandeling is alleen nodig wanneer er levende luizen gevonden worden. **Behandel** alle gezinsleden met luizen **op hetzelfde moment**.
- Behandel met de **nat-kam-methode** of met een **hoofdluismiddel**.

NAT-KAM-METHODE

- Herhaal de nat-kam-test 2 maal per week gedurende 2 weken, dus om de 3 tot 4 dagen.
- Doe nog 2 weken verder met de behandeling om de 3 tot 4 dagen, wanneer je bij de laatste kambeurt nog luizen vindt.

HOOFDLUISMIDDELEN

- Koop een hoofdluismiddel ("luizenshampoo") steeds bij een apotheker. Vraag naar voldoende uitleg bij het gebruik van het product.
- Gebruik het hoofdluismiddel 1 keer. Herhaal de nat-kam-test na één week en herhaal de behandeling wanneer je dan nog levende luizen vindt. Gebruik hiervoor hetzelfde product. Vraag raad aan je huisarts of op het CLB, wanneer je daarna nog steeds levende luizen vindt.

En verder?

- Maak er **geen geheim of taboe** van; als jouw kind luizen heeft, zijn er ook nog andere kinderen met luizen. Meld het dan ook aan de schooldirectie, de CLB-arts of CLB-verpleegkundige.
- Nog een tip: maak er een gewoonte van de haren van je kind elke week na te kijken.

Voor **verdere vragen** kan u steeds terecht bij het **CLB** op het nummer...

Met vriendelijke groeten,
de CLB-arts

Informatiefolder

Hoofdluizen

Hoofdluizen zijn vervelende beestjes die hevige jeuk kunnen veroorzaken. Hoofdluizen zijn geen schande, iedereen kan ze krijgen.

Wanneer hoofdluizen worden vastgesteld, is het belangrijk om onmiddellijk een behandeling te starten en erover te praten, dit om verdere verspreiding zoveel mogelijk te vermijden!

Wat is een luis?

Een hoofdluis is een klein insect dat leeft in de haren van de mens. Een luis heeft zes poten en is grijs-wit tot bruin van kleur. Hoofdluizen zitten bij voorkeur op warme, vochtige en donkere plaatsen zoals achter de oren of in de nek. Ze klampen zich met hun pootjes stevig vast aan de haren.

Een luis voedt zich verschillende keren per dag door het zuigen van kleine hoeveelheden bloed doorheen de hoofdhuid. Tijdens het voeden komt er speeksel van de luis vrij, dit kan jeuk veroorzaken. Zonder bloedmaaltijden sterft een luis na twee dagen.

De levenscyclus van een luis bestaat uit drie stadia: larve, nimf en luis. De eitjes van een luis (dit zijn de larven in een omhulsel: de neet) zijn ovaalvormig en ongeveer 0,8 mm groot. Vrouwelijke luizen leggen tot 8 eitjes per dag, ze plakken hun eitjes net boven de hoofdhuid stevig vast op een haarschacht. Uit deze neten komen nimfen. De lege neten blijven achter op de haarschacht. Nimfen zien eruit als volwassen luizen, maar ze zijn kleiner. De nimfen groeien vervolgens uit tot volwassen luizen. Op de mens overleeft een luis tot dertig dagen. Buiten de mens sterven ze snel.

Hoe krijg je luizen?

Hoofdluizen komen zeer frequent voor. Iedereen kan luizen krijgen. Een krijgen van hoofdluizen heeft niets met hygiëne te maken: luizen hebben geen voorkeur voor slecht gewassen haren.

Luizen kunnen alleen kruipen, ze kunnen niet vliegen of springen. Ze verplaatsen zich vooral van het ene hoofd naar het andere hoofd door direct hoofdcontact. Omdat kinderen tijdens het spelen vaker hoofdcontact hebben, zijn zij het meest frequent slachtoffer. Ook huisgenoten van een besmet kind hebben meer kans op luizen.

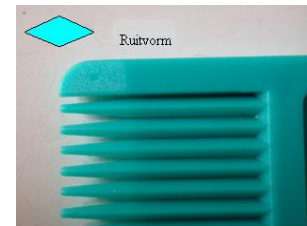
Luizen kunnen ook overgedragen worden door het gemeenschappelijk gebruik van bijvoorbeeld haarborstels, mutsen, sjaals, hoofddeksels, handdoeken, bedlinnen of knuffels. Luizen kunnen ook overgaan via kleding indien deze kledij dicht bij elkaar hangt.

Hoe kan je luizen opsporen?

Om met zekerheid vast te stellen of iemand besmet is met hoofdluizen, is het belangrijk om levende luizen aan te tonen. Dit is geen gemakkelijke opdracht: luizen zijn vaak moeilijk te zien, ze verplaatsen zich zeer snel naar donkere plaatsen. Het aantonen van luizen gebeurt het best door de nat-kam-test. Hiervoor heb je nodig: shampoo, crèmespoeling, wit keukenpapier of een servet en een luizenkam. Een goede luizenkam heeft fijne tanden die 0,2 tot 0,3 mm van elkaar staan, de tanden moeten op doorsnede hoekig zijn, bv. ruitvormig of rechthoekig.

NAT-KAM-TEST

1. Was de haren met een gewone shampoo.
2. Spoel de shampoo uit de haren, droog de haren niet af.
3. Breng overvloedig crèmespoeling aan op de natte haren.
4. Kam alle knopen uit de haren met een gewone kam.
5. Kam nu systematisch de haren met een luizenkam van achter naar voor, dus van de nek naar het voorhoofd (hoofd voorover). Begin aan het ene oor en schuif na elke kambeweging op naar het andere oor. Kijk vooral goed achter de oren en in de nek. Druk de luizenkam goed tegen de hoofdhuid aan.
6. Veeg de luizenkam na elke kambeweging af op een stuk wit keukenpapier om te kijken of er luizen aanwezig zijn. Indien nodig, kunnen de luizen met een tandenstoker uit de kam gehaald worden.
7. Spoel de crèmespoeling uit de haren, droog de haren niet af.
8. Kam de haren opnieuw met een gewone kam naar achter.
9. Kam de haren een tweede keer systematisch met de luizenkam, deze keer van voor naar achter en opnieuw van het ene oor naar het andere.
10. Veeg de luizenkam opnieuw na elke kambeweging af op een stuk wit keukenpapier.

Wanneer je luizen vaststelt, is het van groot belang om ook de andere huisgenoten met de nat-kam-test na te kijken. Alle huisgenoten met luizen moeten gelijktijdig behandeld worden, anders is er een grote kans op herbesmetting.

Wat te doen bij luizen?

Het is heel belangrijk dat de haren van iedereen die luizen heeft, op hetzelfde moment behandeld worden. Er zijn verschillende manieren om dat te doen, helaas is er niet één product dat altijd en bij iedereen werkt. Er worden ook producten en apparaten verkocht waarvan de werkzaamheid niet genoeg werd aangetoond. De manieren om te behandelen die goed werken zijn:

DE NAT-KAM-METHODE

De nat-kam-methode verloopt volgens dezelfde 10 stappen van de nat-kam-test (zie terug). Je moet de nat-kam-methode om de drie dagen gedurende 2 weken toepassen. Indien je bij de laatste kambeurt nog luizen vindt, moet je de behandeling verder zetten.

HOOFDLUISMIDDELEN

Koop een hoofdluismiddel steeds bij een apotheker. Vraag naar voldoende uitleg bij het gebruik van het product.

Volgende hoofdluismiddelen zijn **doeltreffend**, ze zijn verkrijgbaar bij je apotheek:

- insecticiden:
 - malathion 0,5% lotion
 - permethrine 1% lotion
 - depallethrine 0,66% + piperonylbutoxide 2,64% spray
- dimeticone 4%

Opgelet: hoofdluismiddelen kunnen **nevenwerkingen** veroorzaken zoals jeuk en irritatie van de hoofdhuid. Vermijd contact met de ogen en de slijmvliezen. Gebruik deze middelen **niet bij kinderen jonger dan zes maanden**, bij **zwangere vrouwen** of bij vrouwen die **borstvoeding** geven. Gebruik deze middelen **niet in de buurt van een warmtebron** zoals een haardroger.

Gebruik het hoofdluismiddel eenmalig en kijk één week later met de nat-kam-test of er nog luizen zijn. Herhaal de behandeling als je na een week nog levende luizen vindt. Als je kiest voor een insecticide is het belangrijk dat je hetzelfde middel gebruikt, anders kunnen de luizen gewend geraken aan dit middel waardoor het niet meer werkt. Enkel als je na een tweede toepassing van hetzelfde insecticide nog steeds levende luizen vindt, kan je overschakelen op een ander product of op de nat-kam-methode.

Kammen en haarborstels moeten na elk gebruik geweekt worden in water van 60°C, dit gedurende 5 minuten.

Behandel alle gezinsleden die luizen hebben, op hetzelfde moment.

Bij hardnekkige aanwezigheid van luizen kan desinfectie zinvol zijn om herbesmetting te vermijden. Was kledij, handdoeken, beddengoed en knuffels op 60°C. Herhaal dit na één week. Materialen die niet in de wasmachine mogen kan je ook buiten luchten gedurende 48 uur, in de diepvriezer plaatsen op -18°C gedurende 24 uur of in een afgesloten plastic zak bewaren gedurende twee weken.

Hoe kan je luizen voorkomen?

Er zijn weinig mogelijkheden om de overdracht van luizen te voorkomen:

- vermijd zoveel mogelijk hoofd-hoofd-contact;
- vermijd gemeenschappelijk gebruik van haarborstels, mutsen, sjaals, hoofddeksels, handdoeken, bedlinnen of knuffels;
- vermijd overvolle kapstokken, jassen hangen best 15 cm uit elkaar.

Gebruik nooit hoofdluismiddelen om luizen te voorkomen. Dit heeft geen enkel nut en het verhoogt de kans dat de luizen gewend geraken aan het middel zodat dit niet meer werkt.

De haren overvloedig wassen heeft geen zin.

Aandachtspunten bij luizen:

De aanwezigheid van luizen is niet schadelijk. Kinderen met luizen moeten dan ook nooit thuis blijven van school.

Wanneer je kind luizen heeft, is het belangrijk om het kinderdagverblijf, de school of het CLB zo snel mogelijk op de hoogte te brengen. De school neemt dan de nodige maatregelen om verdere verspreiding te helpen voorkomen.

Wanneer je kind luizen heeft, controleer dan alle huisgenoten met de nat-kam-test. Op deze manier kunnen alle huisgenoten met luizen op hetzelfde moment behandeld worden.

Gebruik nooit hoofdluismiddelen als er geen luizen werden vastgesteld. Hoofdluismiddelen helpen niet om besmetting met luizen te voorkomen.